

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2018 m. liepos 20 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Audriaus Bakavecko (pranešėjas), Artūro Drigoto (kolegijos pirmininkas), Vaidos Urmonaitės–Maculevičienės, Dalios Višinskienės ir Skirgailės Žalimienės, sekretoriaujant Laisvidai Versekienei, dalyvaujant atsakovo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atstovui R. M.,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo norminę administracinę bylą pagal Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192 patvirtintų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 39–42 punktai neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės ir teisingumo principams.

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Vilniaus apygardos administracinis teismas, nagrinėdamas administracinę bylą pagal pareiškėjos I. K. skundą atsakovui Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, byloje dalyvaujant trečiajam suinteresuotam asmeniui uždarajai akcinei bendrovei „Krivita“, dėl Turto arba verslo vertintojų garbės teismo 2017 m. rugpjūčio 22 d. sprendimo Nr. GT-23(17)-S panaikinimo, kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą su prašymu ištirti, ar Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192 (toliau – ir Nuostatai), 39–42 punktai neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės ir teisingumo principams.

2. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. kovo 20 d. nutartimi priimta nagrinėti Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymo dalis ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės ir teisingumo principams neprieštaruoja Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192 patvirtintų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 39–41 punktai bei 42 punkto nuostata „Garbės teismo sprendimas surašomas, pateikiamas Priežiūros įstaigai ir išsiunčiamas vertintojui ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos“.

3. Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymas grindžiamas šiais motyvais:

3.1. Vilniaus apygardos administraciniame teisme nagrinėjamoje byloje yra kilęs ginčas dėl Turto arba verslo vertintojų garbės teismo (toliau – ir Garbės teismas) 2017 m. rugpjūčio 22 d. sprendimo Nr. GT-23(17)-S, kuriuo pareiškėjai I. K. paskirta drausminė nuobauda – papeikimas, teisėtumo ir pagrįstumo. Byloje nustatyta, kad Garbės teismo posėdžio metu Garbės teismas paskelbė sprendimo rezoliucinę dalį, tačiau atsisakė iš karto paskelbti teismo sprendimo motyvus.

3.2. Pagal Nuostatų 39–42 punktuose įtvirtintas Garbės teismo sprendimo priėmimo taisykles, Garbės teismas, išnagrinėjęs drausmės bylą, neturi pareigos tą pačią dieną surašyti visą sprendimą, įskaitant ir jo motyvuojamąją dalį, o yra įpareigotas paskelbti tik sprendimo įžanginę bei rezoliucinę dalis, šias jau paskelbtas sprendimo dalis per nustatytą terminą papildant motyvais. Taigi Garbės teismo sprendimo rezoliucinė dalis paskelbiama tą pačią dieną, kai įvyksta Garbės teismo posėdis, tačiau dar nesurašius viso vientiso Garbės teismo baigiamojo akto. Sprendimo įžanginės ir rezoliucinės dalies paskelbimo momentu sprendimas iš esmės susideda tik iš paskelbiamos įžanginės ir rezoliucinės dalies, kadangi visas sprendimas su motyvuojamąja jo dalimi paskelbimo dieną dar nėra surašytas.

3.3. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarime pateiktas išaiškinimas, kad baigiamojo teismo akto surašymas dar prieš oficialiai jį priimant ir viešai paskelbiant yra viena iš teisinių garantijų, kad atitinkamoje byloje bus įvykdytas teisingumas. Vadinas, paskelbiant sprendimo įžanginę ir rezoliucinę dalį, dar nesant surašyto visos apimties sprendimo su motyvais, iš esmės pažeidžiamas pagrindinis teisminės institucijos tikslas nagrinėjant ginčą, t. y. nėra užtikrinamas teisingas, objektyvus ir visapusiškas aplinkybių išnagrinėjimas prieš teismo sprendimo paskelbimą. Paskelbiant teismo sprendimą nesurašius jo viso, nėra užtikrinamas Konstitucijoje įtvirtintas teisingumo principas, taip pat nuostata, kad teisingumą vykdo teismai, nes, kaip yra pažymėjęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, konstitucinė vertybė yra ne pats sprendimo priėmimas teisme, bet būtent teismo teisingo sprendimo priėmimas (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimas), kuris turi būti grindžiamas teisiniais argumentais (motyvais) (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d. nutarimas).

3.4. Pagal Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 28 straipsnio 5 dalį, Garbės teismas yra institucija, nagrinėjanti turto arba verslo vertintojų drausmės bylas, jai yra priskirta funkcija kviesti turto arba verslo vertintojus dalyvauti Garbės teismo posėdžiuose nagrinėjant jų drausmės bylas, taip pat priimti sprendimus dėl drausminių nuobaudų turto arba verslo vertintojui skyrimo arba drausmės bylos nutraukimo. Iš nurodytų nuostatų matyti, kad Garbės teismas – tai turto arba verslo vertintojų drausmės bylas nagrinėjanti institucija, priimanti sprendimus dėl drausminių nuobaudų skyrimo. Šios institucijos sprendimais yra išnagrinėjamas ginčas dėl drausminės nuobaudos turto ar verslo vertintojui skyrimo, ir toks sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka teismui (Nuostatų 44 p.).

3.5. Garbės teismo sprendimui taikytini teisminių institucijų sprendimams nustatyti motyvavimo ir išsamumo reikalavimai, kadangi Garbės teismo sprendimu yra išsprendžiamas ginčas, kuris gali būti toliau skundžiamas aukštesnei teisminei instancijai. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) yra nurodęs, kad tikrinant, ar institucija įgyvendina teisingumo vykdymo funkciją, reikia nustatyti, ar ji turi kompetenciją nagrinėti ginčus ir juos išspręsti priimdama teismo pobūdžio sprendimą (pvz., ESTT 1999 m. kovo 2 d. sprendimas *Nour Eddline El-Yassini prieš Secretary of State for Home Department*, C-416/96, EU:C:1999:107, 2002 m. sausio 15 d. sprendimas *Lutz GmbH ir kiti*, Nr. C-182/00, EU:C:2002:19). Atsižvelgiant į tai, kad Garbės teismas įgyvendina teisingumo vykdymo funkciją spręsdamas ginčus dėl turto arba verslo vertintojų drausminių nuobaudų, šios institucijos priimamus sprendimus nėra pagrindo vertinti pagal kitus kriterijus nei pagal tuos, kurie taikomi Lietuvos Respublikos teismų priimamiems sprendimams. Todėl Garbės teismo sprendimas taip pat turi būti motyvuotas, pagrįstas, užtikrinti teisingumo įvykdymą.

3.6. Garbės teismui paskelbiant sprendimo rezoliucinę dalį dar nesurašius viso sprendimo su motyvais, nėra galimybės įvertinti tokio sprendimo teisingumo, kadangi jo rezoliucinė dalis paskelbiama be jokio teisinio ar faktinio pagrindimo. Tokio sprendimo motyvai yra nežinomi bylos šalims iki viso sprendimo surašymo. Nepaisant to, kad sprendimas su motyvais surašomas ir išsiunčiamas bylos šalims per 10 darbo dienų nuo jo priėmimo (Nuostatų 42 p.), lieka abejonė, ar visi sprendimo motyvai, kurie pateikti jau galutiniame suderintame sprendimo tekste, sprendimo rezoliucinės dalies paskelbimo metu yra žinomi patiems sprendimą priėmusiems Garbės teismo nariams. Taigi priimdamas baigiamąjį Garbės teismo aktą ir paskelbdamas jo įžanginę bei rezoliucinę dalis dar nesant sprendimą pagrindžiančių motyvų, Garbės teismas galbūt pažeidžia jam iš Konstitucijos 109 straipsnio 1 dalies kylančią pareigą teisingai ir objektyviai išnagrinėti bylas, taip pat teisingumo principą bei teisinės valstybės principą, kuris yra neatsiejama teisingumo principo dalis ir reikalauja, kad bet koks institucijos priimamas aktas atitiktų teisės aktų reikalavimus.

3.7. Vadovaujantis Nuostatų 40 punktu, Garbės teismo sprendimo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių tekstą Garbės teismo sekretorius elektroniniu paštu pateikia Garbės teismo posėdyje dalyvavusiems Garbės teismo nariams derinti (pritariti tekstui be pataisymų, pateikti teksto pataisymus (jeigu Garbės teismo narys per 2 darbo dienas nepateikia teksto pataisymų, laikoma, kad jis tekstui pritarė)). Toks teisinis reguliavimas lemia, kad pirmiausiai Garbės teismo sprendimas yra paskelbiamas, o tik vėliau, po paskelbimo, surašomas. Taigi Garbės teismo baigiamasis aktas jo paskelbimo metu nėra grindžiamas teisiniais argumentais, o baigiamojo akto argumentai surašomi ir paviešinami vėliau, jau paskelbus sprendimą. Tokiu atveju teisingumas, kaip jis suprantamas pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo išaiškinimus, teismo sprendimo argumentavimo prasme lieka neįvykdytas. Derinant institucijos sprendimo tekstą jau po jo rezoliucinės dalies paskelbimo, visuomet išlieka rizika, ar vėliau surašytais sprendimo argumentais nėra siekiama pateisinti teismo *a priori* priimto baigiamojo akto. Surašant sprendimo tekstą po jo rezoliucinės dalies paskelbimo, kyla pavojus, jog sprendimas vis dėlto nebus priimtas objektyviai bei nešališkai, nes net ir nustačius aplinkybes, kurios iš esmės keistų jau paskelbtos sprendimo rezoliucinės dalies turinį, teisminė institucija turėtų surašyti sprendimą taip, kad jis koreliuotų su jau paskelbta jo rezoliucine dalimi. Derinant sprendimo tekstą jau po jo rezoliucinės dalies paskelbimo, nėra išvengiama atsitiktinumo elemento. Be to, tokio atsitiktinumo rizika tik didėja, kadangi Garbės teismo nariai gali be apribojimų taisyti ar keisti sprendimo tekstą jau paskelbus jo rezoliucinę dalį. Sprendimo teksto derinimas, jo pakeitimai, pataisymai po sprendimo priėmimo iš esmės yra nesuderinami su teisingumo principo įgyvendinimu, teisinės valstybės principo aiškinimu, kadangi ta pati institucija, kuri priėmė sprendimą savo kompetencijos ribose, pati jį taiso, keičia ar kitaip jį derina jau po sprendimo rezoliucinės dalies paskelbimo šalims. Tokiu būdu yra pažeidžiamas lūkestis, jog atitinkama situacija bylą išnagrinės objektyviai, teisingai bei vadovaudamasi teisės aktų nuostatomis.

3.8. Vadovaujantis Nuostatų 41 punktu, Garbės teismo sekretorius, suderinęs Garbės teismo sprendimo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių tekstą, parengia visą Garbės teismo sprendimo tekstą ir teikia Garbės teismo nariams, dalyvavusiems priimant sprendimą, pasirašyti. Pagal Nuostatų 42 punktą, Garbės teismo sprendimas surašomas, pateikiamas Priežiūros įstaigai ir išsiunčiamas vertintojui ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos. Garbės teismo sprendimo pasirašymas nėra formali sprendimo priėmimo procedūra. Tai esminis veiksmas, kuriuo siekiama užtikrinti, kad sprendimas yra priimtas nagrinėjančių asmenų dauguma ir kad nagrinėjantys bylą asmenys yra patvirtinę ir sutinka su priimamu teismo sprendimu ir jo rezoliucine dalimi. Pagal ginčijamą teisinį reguliavimą susidaro situacija, kad teismo sprendimas yra paskelbiamas be nagrinėjančių bylą asmenų patvirtinimo, t. y. jų parašo. Parengiant ir pasirašant sprendimo tekstą jau po sprendimo rezoliucinės dalies paskelbimo, teisingumo vykdymas yra suskaidomas į dvi dalis: pirma, tą pačią dieną po posėdžio paskelbiamas teismo sprendimas, kuris yra neargumentuojamas; antra, tik po to, jau praėjus nustatytam terminui, surašomas jau teismo paskelbtas sprendimas, ir jis patvirtinamas ginčą nagrinėjančių asmenų parašu. Tą dieną, kai paskelbiamas teismo sprendimas, tačiau be motyvų, yra įvykdomas formalus teisingumas, kurio motyvai jau tik vėliau yra surašomi ir išviešinami kitiems asmenims. Konstitucijoje įtvirtintas teisingumo principas, taip pat nuostata, kad teisingumą vykdo teismai, reiškia, jog konstitucinė

vertybė yra ne pats sprendimo priėmimas teisme, bet būtent teismo teisingo sprendimo priėmimas; konstitucinė teisingumo samprata lemia ne tik formalų, nominalų teismo vykdomą teisingumą, ne tik išorinę teismo vykdomo teisingumo regimybę, bet – svarbiausia – tokius teismo sprendimus (kitus baigiamuosius teismo aktus), kurie savo turiniu nėra neteisingi; vien formaliai teismo vykdomas teisingumas nėra tas teisingumas, kurį įtvirtina, saugo ir gina Konstitucija (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimas). Teisminė institucija, priėmusi sprendimą, o tik po to surašiusi ir įgaliotų asmenų parašu patvirtinusi jo tekstą, ne tik kad neužtikrina teisingumo vykdymo, tačiau ir galbūt pažeidžia jai tenkančią pareigą objektyviai ir nešališkai ištirti ginčo aplinkybes bei užtikrinti teisės viešpatavimą toje ginčo dalyje. Teisminėms institucijoms yra pavesta vykdyti teisingumą, todėl vadovaudamosi iš teisinės valstybės principo kylančiu reikalavimu tinkamai argumentuoti teismo sprendimą, jos turi užtikrinti visuomenės pasitikėjimą teisine sistema ir teise apskritai. Visuomenės pasitikėjimas teisminių institucijų priimamais sprendimais susideda iš pareigos išvardyti įrodymus, paaiškinti jų turinį, nurodyti įrodomąją reikšmę, pasisakyti, kaip vieni ar kiti įrodymai buvo vertinami, kokią įtaką jie turėjo priimant galutinį teismo sprendimą. Garbės teismo nariams sprendimą pasirašant po sprendimo paskelbimo ir po to, kai yra suderinamas viso sprendimo tekstas su motyvais, kyla klausimas, kas atsitiktų tokiu atveju, jeigu surašius motyvus, aplinkybes ir įvertinus įrodymus, Garbės teismo narys nebesutiktų su paskelbta sprendimo rezoliucine dalimi. Garbės teismo sprendimo surašymas ir jo pasirašymas jau po jo rezoliucinės dalies paskelbimo paneigia galimybę sprendimą priimantiems nariams nuspręsti dėl sprendimo turinio dar iki jo paskelbimo ir, esant prieštaravimams, keisti sprendimo rezoliucinę dalį. Tokia situacija visiškai nesuderinama su išsamiu, teisingu ir visapusišku bylos nagrinėjimu. Toks drausmės bylų nagrinėjimas neužtikrina teisės viršenybės ir teisingumo principų laikymosi, taip pat sudaro galimybę priimti atsitiktinius sprendimus.

II.

4. Rengiant nagrinėti norminę administracinę bylą Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo posėdyje, gautas atsakovo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atsiliepimas, kuriame teigiama, jog Nuostatuose įtvirtinta Garbės teismo sprendimų priėmimo tvarka Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės ir teisingumo principams neprieštarauja. Atsakovas prašo Nuostatų 39–42 punktus pripažinti teisėtais.

5. Atsiliepimas grindžiamas šiais teisiniais argumentais:

5.1. Nuostatų 39–42 punktų prieštaravimas Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės ir teisingumo principams iš esmės grindžiamas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d. ir 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimuose pateiktais išaiškinimais. Konstitucijos 109 straipsnyje nurodyti reikalavimai teismams. Minėtuose Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimuose suformuota doktrina dėl teismų baigiamųjų aktų priėmimo Konstitucijos 109 straipsnio, teisinės valstybės ir teisingumo principų aspektu. Lietuvos Respublikos teismų sistemą, jų kompetenciją, teismų organizavimo, veiklos, administravimo ir savivaldos sistemą, principus, teisėjų statusą, kitus klausimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos teismų įstatymas. Šio įstatymo 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta, kad teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai, priimdami sprendimus bylose Lietuvos Respublikos vardu. Teismų įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad įsiteisėję Lietuvos Respublikos teismų sprendimai yra privalomi visoms valstybės valdžios institucijoms, pareigūnams ir tarnautojams, įmonėms, įstaigoms, organizacijoms, kitiems juridiniams bei fiziniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

5.2. Reikalavimai Garbės teismui yra nustatyti Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme. Šio įstatymo 28 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta Garbės teismo sudėtis ir skyrimo tvarka. Garbės teismą sudaro penki nariai: 1) tris narius jų sutikimu, turinčius ne žemesnę kaip vertintojo (aukštesnę) kvalifikaciją, tarpusavio sutarimu skiria asociacijos, vienijančios tik turto ir (arba) verslo vertintojus ir (arba) turto arba verslo vertinimo įmones, iš tik turto ir (arba) verslo vertintojus vienijančių asociacijų narių ir (arba) tik turto arba verslo vertintojų, kurie turto arba verslo vertinimo įmonių asociacijų narėse dirba darbo sutarties pagrindais arba kurie yra individualios įmonės savininkai ar

ūkinės bendrijos tikrieji nariai; 2) du narius valstybės tarnautojus jų sutikimu, turinčius ne mažesnę kaip trejų metų valstybės tarnybos stažą ir turto arba verslo vertinimą reglamentuojančių teisės aktų projektų rengimo arba dalyvavimo juos rengiant patirtį, skiria Finansų ministerija. Garbės teismo personalinę sudėtį tvirtina ir pirmininką bei jo pavaduotoją iš Garbės teismo narių skiria finansų ministras. Pagal to paties įstatymo 28 straipsnio 5 dalį, Garbės teismas nagrinėja turto arba verslo vertintojų drausmės bylas, kviečia turto arba verslo vertintojus dalyvauti Garbės teismo posėdžiuose nagrinėjant jų drausmės bylas, priima sprendimus dėl drausminių nuobaudų turto arba verslo vertintojui skyrimo arba drausmės bylos nutraukimo. Pagal minėto įstatymo 29 straipsnio 8 dalį, Garbės teismo sprendimai privalomi turto arba verslo vertintojams, turto arba verslo vertinimo įmonėms ir Priežiūros įstaigai. Taigi matyti, kad Garbės teismo sudarymas, jo nariai skiriami visiškai kitokia tvarka, nei nurodyta Teismų įstatyme. Garbės teismo personalinė sudėtis sudaroma finansų ministro pagal asociacijų ir Finansų ministerijos skiriamus asmenis. Garbės teismo nariai neturi tokių teisių, pareigų, garantijų, kurios nurodytos Teismų įstatyme. Garbės teismo sprendimai yra privalomi tik turto arba verslo vertintojams, turto arba verslo vertinimo įmonėms ir Priežiūros įstaigai. Visa tai patvirtina, kad Garbės teismas negali būti pripažįstamas teisminės valdžios institucija, kuriai pavesta vykdyti teisingumą priimant visiems privalomo pobūdžio sprendimus. Taigi Garbės teismo sprendimai negali būti vertinami pagal kriterijus, kurie taikomi Lietuvos Respublikos teismų, turinčių teisę vykdyti teisingumą, priimamiems sprendimams.

5.3. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarime detalizavo bei papildė 2006 m. sausio 26 d. nutarime išdėstytus išaiškinimus dėl motyvų surašymo ir paskelbimo teiginiu, kad konstitucinis įpareigojimas surašyti ir viešai paskelbti teismo baigiamojo akto motyvus nereiškia pareigos visais atvejais teismo posėdžių salėje viešai paskelbti visą surašytą baigiamojo akto tekstą (išskyrus įžanginę ir rezoliucinę dalį), o tik pareigą, kad jis visas būtų surašytas dar prieš priimant baigiamąjį teismo aktą; tokiais atvejais baigiamasis teismo aktas per protingą ir įmanomai trumpiausią laiką turi būti viešai paskelbiamas kitokiu būdu. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarime nurodė, kad Konstitucijoje iš teismo nereikalaujama savo baigiamąjį aktą ne tik surašyti prieš jį priimant ir viešai paskelbiant, bet ir teismo posėdžių salėje viešai paskelbti balsiai perskaitant visą surašytą to baigiamojo akto tekstą, kad čia svarbiausia ne tai, kad visas baigiamasis teismo aktas būtų balsiai perskaitomas žodžiu teismo posėdžių salėje, bet tai, kad jis visas būtų surašytas dar prieš oficialiai priimant tą baigiamąjį teismo aktą – dar prieš teisėjams balsuojant dėl jo ir jį pasirašant ir dar prieš tą baigiamąjį teismo aktą viešai paskelbiant. Taigi net jeigu ir būtų laikoma, kad Garbės teismo priimami sprendimai turi būti vertinami pagal tuos pačius kriterijus, kurie taikomi Lietuvos Respublikos teismų priimamiems sprendimams, Garbės teismo sprendimų priėmimo tvarka, nustatyta Nuostatų 39–42 punktuose, atitinka Konstitucinio Teismo 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarime suformuotą doktriną.

5.4. Nuostatų 43 punkte nustatyta, kad Priežiūros įstaiga, gavusi Garbės teismo sprendimą, jo išrašą skelbia Kompiuterizuotoje turto arba verslo vertintojų ir turto arba verslo vertinimo įmonių duomenų tvarkymo ir paieškos sistemoje esančioje vertintojo, dėl kurio priimtas Garbės teismo sprendimas, byloje. Nuostatų 44 punkte nustatyta, kad vertintojas, nesutikdamas su Garbės teismo sprendimu, gali nuo sprendimo išrašo paskelbimo minėtoje sistemoje dienos jį apskųsti Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimai gali būti skundžiami Vilniaus apygardos administraciniam teismui per 30 dienų nuo sprendimo išsiuntimo (registruotu laišku) turto arba verslo vertintojui ir sprendimo išrašo paskelbimo Priežiūros įstaigos sistemoje dienos. Šios Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo bei Nuostatų nuostatos reiškia, kad vertintojas, dėl kurio priimtas Garbės teismo sprendimas, turi teisę skųsti Garbės teismo sprendimą ne nuo sprendimo įžanginės ir rezoliucinės dalies paskelbimo dienos, o nuo tada, kai sistemoje paskelbiamas visas Garbės teismo sprendimas, t. y. kai yra paskelbtos ir Garbės teismo sprendimo aprašomosios ir motyvuojamosios dalys. Šiuo teisiniu reguliavimu užtikrinama vertintojo teisė susipažinti su priimtu sprendimu ir per 30 dienų pateikti skundą Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Taigi toks teisinis reguliavimas nepažeidžia vertintojo, dėl kurio nagrinėjama drausmės byla, teisių ir teisėtų interesų.

6. Rengiant nagrinėti norminę administracinę bylą Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo posėdyje, taip pat gauta Lietuvos vertintojų rūmų nuomonė, kurioje teigiama, jog Nuostatų 39–42 punktai galbūt prieštarauja Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo, tinkamo teisinio proceso, teisinio aiškumo, tikrumo, teisės viešumo principams.

7. Nuomonė grindžiama šiais teisiniais argumentais:

7.1. Institucija, sprendžianti klausimą dėl asmens drausminės atsakomybės, kaip poveikio priemonės, kuri pagal savo esmę yra baudžiamojo poveikio, neabejotinai turi garantuoti asmeniui esmines procesines garantijas, turinčias užtikrinti asmens teisę į teisingą bylos išnagrinėjimą. Asmuo, kurio drausminės atsakomybės klausimas yra nagrinėjamas, turi teisę žinoti, kuo jis yra kaltinamas, turi teisę būti išklašytas dėl jam reiškiamų kaltinimų (turėti galimybę teikti savo paaiškinimus dėl jam pateiktų kaltinimų). Tik suteikus šias procesines garantijas, institucija gali priimti sprendimą dėl konkrečių baudžiamojo poveikio priemonių taikymo asmeniui (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. gegužės 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-3271-602/2016).

7.2. Garbės teismas – institucija, veikianti viešosios teisės srityje. Viešojoje teisėje galioja taisyklė – viskas, kas nėra tiesiogiai leista įstatymo, draudžiama. Pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką (toliau – EŽTT), drausminiai procesai profesinėse organizacijose, kai sprendžiama dėl teisės verstis tam tikra profesija, patenka į Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnio 1 dalies taikymo sferą. Taigi Garbės teismas šiuo atveju veikia kaip kvaziteisminė institucija, kurios procesinei veiklai taikomi teismo nešališkumo, objektyvumo ir viešumo reikalavimai (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. lapkričio 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1039-552/2015).

7.3. Pagal ginčijamą teisinį reguliavimą, Garbės teismas iš esmės skelbia tik įžanginę ir rezoliucinę sprendimo dalis. Motyvuojamoji ir aprašomoji sprendimo dalys surašomos vėliau, nei paskelbiamas galutinis priimtas sprendimas. Toks teisinis reguliavimas iš esmės reiškia, kad Garbės teismas turi teisę priimti ir paskelbti sprendimą be jokių motyvų ir detalios situacijos analizės ir tik po to sugalvoti priimtam sprendimui tinkamus motyvus. Taip sudaromos prielaidos skelbti sprendimus, dėl kurių Garbės teismo nariai galbūt neturi vidinio įsitikinimo. Dėl to atsiranda didesnė tikimybė, jog bus priimtas neteisingas sprendimas. Aprašomoji ir motyvuojamoji sprendimo dalys sudaro prielaidas teigti, jog teismas atkreipė dėmesį į visus reikšmingus bylai faktus ir įrodymus ir jų pagrindu suformavo vidinį įsitikinimą.

7.4. Motyvuojamosios ir aprašomosios dalių atskyrimas nuo įžanginės ir rezoliucinės dalių pažeidžia teismo sprendimo vientisumą, sukuria teisinį neaiškumą bylos dalyviams bei nepasitikėjimą Garbės teismu. Tokiu būdu taip pat sudaromos galimybės Garbės teismui keisti motyvus jau po sprendimo paskelbimo.

7.5. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. sausio 16 d. nutarime konstatavo, kad kiekvienas teismo nuosprendis (kitas baigiamasis teismo aktas) turi būti grindžiamas teisiniais argumentais (motyvais). Argumentavimas turi būti racionalus, argumentų turi būti tiek, kad jų pakaktų teismo sprendimui pagrįsti. Teismo nuosprendyje (kitame baigiamajame teismo akte) negali būti ir nutylėtų motyvų, nenurodytų aplinkybių, turinčių reikšmės teisingo nuosprendžio (kito baigiamojo teismo akto) priėmimui. Teismo nuosprendžiai (kiti baigiamieji teismo aktai) turi būti aiškūs byloje dalyvaujantiems ir kitiems asmenims. Pagal Konstitucijos 109 straipsnį, oficialiai skelbiant teismo nuosprendį (kitą baigiamąjį teismo aktą), jame turi būti išdėstyti visi argumentai, kuriais jis grindžiamas, argumentai (ar jų dalis) negali būti teismo išdėstomi po oficialaus teismo nuosprendžio (kito baigiamojo teismo akto) paskelbimo. Oficialiai paskelbęs nuosprendį (kitą baigiamąjį teismo aktą), teismas negali keisti ar kitaip koreguoti jo argumentų. Jeigu oficialiai paskelbtas teismo nuosprendis (kitas baigiamasis teismo aktas), kuris nebūtų grindžiamas teisiniais argumentais arba būtų grindžiamas tik tam tikra argumentų dalimi, o kita argumentų dalis būtų paviešinta po oficialaus teismo nuosprendžio (kito baigiamojo teismo akto) paskelbimo, teisingumas liktų neįvykdytas. Taigi baigiamasis teismo aktas jokiais aplinkybėmis negali būti „sudurstytas“ iš atskirų skirtingu laiku surašytų fragmentų – atskirų dokumentų. Taip pat teismo baigiamasis aktas, nesvarbu, ar teismo posėdžių salėje jis paskelbiamas visas, ar skelbiamos tik jo įžanginė ir rezoliucinė dalys, visuomet privalo būti pasirašytas visų bylą nagrinėjusių teisėjų. Jeigu toks teismo sprendimas

nėra patvirtintas teisėjų parašais, jis nelaikytinas teismo baigiamuoju aktu, jo pagrįstumas ir teisėtumas gali būti kvestionuojami. Konstitucijoje įtvirtintas teisingumo principas, taip pat nuostata, kad teisingumą vykdo teismai, reiškia, jog konstitucinė vertybė yra ne pats sprendimo priėmimas teisme, bet būtent teismo teisingo sprendimo priėmimas. Baigiamojo teismo akto surašymas dar prieš oficialiai jį priimant ir jį viešai paskelbiant nėra savitiksliis dalykas – tai yra priemonė, leidžianti užtikrinti, kad visos bylai turinčios reikšmės aplinkybės bus nustatytos būtent dar prieš oficialiai priimant ir viešai paskelbiant atitinkamą baigiamąjį teismo aktą.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

III.

Dėl Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 39–42 punktuose nustatyto teisinio reguliavimo

8. Pareiškėjas Vilniaus apygardos administracinis teismas prašo ištirti, ar konstituciniams teisinės valstybės ir teisingumo principams, Konstitucijos 109 straipsniui neprieštarauja Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 39–41 punktai ir 42 punkto nuostata „Garbės teismo sprendimas surašomas, pateikiamas Priežiūros įstaigai ir išsiunčiamas vertintojui ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos“.

9. Pareiškėjo Vilniaus apygardos administracinio teismo abejonės dėl Nuostatų 39–41 punktų ir 42 punkto nuostatos „Garbės teismo sprendimas surašomas, pateikiamas Priežiūros įstaigai ir išsiunčiamas vertintojui ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos“ atitiktis minėtiems konstituciniams principams ir Konstitucijos 109 straipsniui grindžiamos iš esmės tuo, jog, pasak pareiškėjo Vilniaus apygardos administracinio teismo, pagal šiuos Nuostatų punktus, Garbės teismo sprendimo aprašomoji ir motyvuojamoji dalys surašomos ir visas sprendimas pasirašomas per 10 darbo dienų nuo sprendimo priėmimo ir paskelbimo.

10. Ginčijamuose Nuostatų punktuose nustatyta:

„39. Garbės teismui priėmus sprendimą, Garbės teismo sprendimo įžanginė ir rezoliucinė dalys paskelbiamos Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims tą pačią dieną, kai buvo išnagrinėta drausmės byla.

40. Garbės teismo sprendimo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių tekstą Garbės teismo sekretorius elektroniniu paštu pateikia Garbės teismo posėdyje dalyvavusiems Garbės teismo nariams derinti (pritarti tekstui be pataisymų, pateikti teksto pataisymus (jeigu Garbės teismo narys per 2 darbo dienas nepateikia teksto pataisymų, laikoma, kad jis tekstui pritarė).

41. Garbės teismo sekretorius, suderinęs Garbės teismo sprendimo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių tekstą, parengia visą Garbės teismo sprendimo tekstą ir teikia Garbės teismo nariams, dalyvavusiems priimant sprendimą, pasirašyti.

42. Garbės teismo sprendimas surašomas dviem originaliais egzemplioriais, kurie pateikiami Priežiūros įstaigai. Vienas Garbės teismo sprendimo egzempliorius lieka Priežiūros įstaigoje, kitą Priežiūros įstaiga registruotu laišku išsiunčia vertintojui, dėl kurio yra priimtas Garbės teismo sprendimas. Garbės teismo sprendimas surašomas, pateikiamas Priežiūros įstaigai ir išsiunčiamas vertintojui ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos“.

11. Ginčijami punktai įtvirtinti Nuostatų V dalyje „Garbės teismo sprendimo priėmimas“, todėl aiškinant juose nustatytą teisinį reguliavimą, atsižvelgtina į Nuostatų 33 punktą, pagal kurį išklauius visus Garbės teismo posėdyje dalyvaujančius asmenis, Garbės teismo posėdžio patalpoje lieka tik Garbės teismo nariai. Garbės teismo posėdžio pirmininkas suformuluoja Garbės teismo sprendimą (rezoliucinę dalį) ir siūlo balsuoti už jį, į Nuostatų 35 punktą, pagal kurį Garbės teismas, išnagrinėjęs vertintojo drausmės bylą, priima vieną iš šių sprendimų: nutraukti vertintojo drausmės bylą; skirti vertintojui vieną iš drausminių nuobaudų, nurodytų Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme, taip

pat į Nuostatų 38 punktą, pagal kurį Garbės teismo sprendimas įforminamas atskiru šių Nuostatų 4 priede nustatytos formos dokumentu.

12. Taigi teisinis reguliavimas, nustatytas paminėtuose *inter alia* (be kita ko) ginčijamuose Nuostatų punktuose, aiškintinas kaip apimantis šias nuostatas:

- Garbės teismo sprendimas yra priimamas tą pačią dieną po vertintojo drausmės bylos išnagrinėjimo Garbės teismo posėdyje;

- Garbės teismo sprendimas priimamas Garbės teismo nariams balsuojant dėl Garbės teismo posėdžio pirmininko suformuluoto Garbės teismo sprendimo (rezoliucinės dalies);

- Garbės teismas gali priimti sprendimą nutraukti vertintojo drausmės bylą arba skirti vertintojui vieną iš Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nurodytų drausminių nuobaudų;

- Garbės teismo sprendimo įžanginė ir rezoliucinė dalys paskelbiamos Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims tą pačią dieną, kai buvo išnagrinėta drausmės byla Garbės teismui priėmus sprendimą;

- Garbės teismo sprendimo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių tekstą surašo Garbės teismo sekretorius;

- surašytas Garbės teismo sprendimo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių tekstas elektroniniu paštu pateikiamas Garbės teismo posėdyje dalyvavusiems Garbės teismo nariams derinti: pritarti tekstui be pataisymų arba pateikti teksto pataisymus. Jeigu Garbės teismo narys per 2 darbo dienas nepateikia teksto pataisymų, laikoma, kad jis tekstui pritarė;

- kai Garbės teismo sprendimo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių tekstas yra suderintas, Garbės teismo sekretorius parengia visą Garbės teismo sprendimo tekstą;

- visas Garbės teismo sprendimo tekstas teikiamas pasirašyti Garbės teismo nariams, dalyvavusiems priimant sprendimą;

- visas Garbės teismo sprendimas surašomas, pateikiamas Priežiūros įstaigai ir išsiunčiamas vertintojui ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos.

- Garbės teismo sprendimas turi nustatytą formą.

13. Matyti, kad pagal visuminį teisinį reguliavimą, įtvirtintą išdėstytose nuostatose, Garbės teismui priėmus sprendimą – nubalsavus dėl sprendimo rezoliucinės dalies skirti vertintojui vieną iš Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nurodytų drausminių nuobaudų arba drausmės bylą nutraukti, tą pačią dieną Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims paskelbiamos Garbės teismo sprendimo įžanginė ir rezoliucinė dalys. Visas Garbės teismo sprendimas *inter alia* jo aprašomoji ir motyvuojamoji dalys surašomos ir visas sprendimas pasirašomas vėliau – per 10 darbo dienų po Garbės teismo sprendimo priėmimo bei Garbės teismo sprendimo įžanginės ir rezoliucinės dalių paskelbimo Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims.

14. Ginčijamuose Nuostatų punktuose nustatytas teisinis reguliavimas aiškintinas, atsižvelgiant ir į Nuostatų 4 priedą „Garbės teismo sprendimo forma“, pagal kurį Garbės teismo sprendimą sudaro įžanginė dalis, aprašomoji dalis, motyvuojamoji dalis ir rezoliucinė dalis. Įžanginėje Garbės teismo sprendimo dalyje nurodoma: kieno drausmės byla buvo nagrinėjama (vertintojo vardas, pavardė); kas dalyvavo Garbės teismo posėdyje (Garbės teismo narių vardai ir pavardės, Garbės teismo posėdžio pirmininko vardas ir pavardė, Garbės teismo sekretoriaus vardas ir pavardė, vertintojo, kurio drausmės byla išnagrinėta, vardas, pavardė, kvalifikacijos pažymėjimo numeris, darbovietės pavadinimas arba individualios veiklos pažymos numeris, kitų posėdyje dalyvavusių asmenų vardai, pavardės, darbovietės pavadinimai, pareigos). Aprašomoje Garbės teismo sprendimo dalyje nurodoma: vertintojo padaryti pažeidimai (pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymą (29 str. 1 dalis), kurie ištirti ir nustatyti Garbės teismo); Garbės teismo ištirtos ir nustatytos aplinkybės, patvirtinančios (paneigiančios) vertintojo padarytus pažeidimus; Garbės teismo posėdyje dalyvavusių kitų asmenų paaiškinimai. Motyvuojamoje Garbės teismo sprendimo dalyje nurodoma: Garbės teismo motyvai, kodėl vertintojo veiksmai ar neveikimas laikomi (nelaikomi) pažeidimu, kaip nurodyta Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme; teisės aktai ir jų nuostatos, kurie pažeisti (nepažeisti). Rezoliucinėje Garbės teismo sprendimo dalyje nurodoma, ką Garbės teismas nutarė (nutraukti konkretaus vertintojo drausmės bylą ar skirti jam vieną iš Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nurodytų drausminių nuobaudų).

15. Taigi pagal Nuostatuose įtvirtintą teisinį reguliavimą, priimamas ir Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims paskelbiamas Garbės teismo sprendimas, jame nenurodžius: Garbės teismo ištirtų ir nustatytų vertintojo padarytų pažeidimų; Garbės teismo ištirtų ir nustatytų aplinkybių, patvirtinančių (paneigiančių) vertintojo padarytus pažeidimus; Garbės teismo posėdyje dalyvavusių kitų asmenų paaiškinimų; Garbės teismo motyvų, kodėl vertintojo veiksmai ar neveikimas laikomi (nelaikomi) pažeidimu, kaip nurodyta Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme; teisės aktų ir jų nuostatų, kurie pažeisti (nepažeisti). Pagal nurodytą teisinį reguliavimą, priimamas ir Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims paskelbiamas Garbės teismo sprendimas Garbės teismo narių, dalyvavusių nagrinėjant turto arba verslo vertintojo drausmės bylą, nėra pasirašomas.

16. Apibendrinus konstatuotina, kad Nuostatuose yra įtvirtintas *inter alia* toks teisinis reguliavimas, pagal kurį Garbės teismo sprendimas yra priimamas ir paskelbiamas Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims nesurašius jo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių, taip pat Garbės teismo nariams, dalyvavusiems priimant sprendimą, nepasirašius viso sprendimo, o aprašomoji ir motyvuojamoji Garbės teismo sprendimo dalys surašomos ir visas sprendimas pasirašomas vėliau – ne vėliau kaip per 10 darbo dienų po Garbės teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims.

17. Pažymėtina, kad pareiškėjo Vilniaus apygardos administracinio teismo ginčijamą teisinį reguliavimą, pagal kurį Garbės teismo sprendimas yra priimamas ir paskelbiamas nesurašius jo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių ir Garbės teismo nariams, dalyvavusiems priimant sprendimą, nepasirašius viso sprendimo, o aprašomoji ir motyvuojamoji Garbės teismo sprendimo dalys surašomos ir visas sprendimas pasirašomas vėliau – ne vėliau kaip per 10 darbo dienų po Garbės teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims, suponuoja Nuostatų 33, 39, 40, 41 ir 42 punktuose įtvirtinto teisinio reguliavimo visuma, t. y.: tai, kad Garbės teismo sprendimo įžanginė ir rezoliucinė dalys paskelbiamos tą pačią dieną išnagrinėjus turto arba verslo vertintojo drausmės bylą ir priėmus sprendimą (Nuostatų 33 ir 39 punktai); tai, kad Garbės teismo sprendimo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių tekstai rengiami (surašomi) po Garbės teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo (Nuostatų 40 punktas); tai, kad visas Garbės teismo sprendimas pasirašomas po Garbės teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo (Nuostatų 41 punktas); tai, kad visas Garbės teismo sprendimas surašomas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos (Nuostatų 42 punktai). Tai reiškia, kad ginčijamą teisinį reguliavimą eksplicitiškai nustato Nuostatų 40 ir 41 punktai bei 42 punkto nuostata, kad Garbės teismo sprendimas surašomas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos, aiškinant juos sistemiškai kartu su kitais Nuostatų punktais, kaip antai Nuostatų 33 ir 39 punktais, kurie reglamentuoja Garbės teismo sprendimo priėmimo ir šio sprendimo aprašomosios bei rezoliucinės dalių paskelbimo momentus.

18. Pareiškėjo Vilniaus apygardos administracinio teismo ginčijamas Nuostatų 39 punktas, kad Garbės teismui priėmus sprendimą, Garbės teismo sprendimo įžanginė ir rezoliucinė dalys paskelbiamos Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims tą pačią dieną, kai buvo išnagrinėta drausmės byla, taip pat ginčijama Nuostatų 42 punkto nuostata, kad Garbės teismo sprendimas pateikiamas Priežiūros įstaigai ir išsiunčiamas vertintojui ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos, vertinant juos atskirai, patys savaime ginčijamo teisinio reguliavimo nenustato.

19. Tais atvejais, kai pareiškėjo ginčijamoje teisės akto nuostatoje iš tiesų nėra nustatyta tokio teisinio reguliavimo, kurį jis teigia esant nustatytą ir kurio atitiktą aukštesnės galios teisės aktui prašo ištirti, laikytina, kad prašyme nėra tyrimo dalyko. Tokie prašymai Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme *inter alia* Administracinių bylų teisenos įstatymo 2 skyriaus 1 skirsnyje reglamentuojama pareiškimų (prašymų) ištirti norminių administracinių teisės aktų teisėtumą tvarka nenagrinėjami. Atsižvelgiant į tai, šios norminės administracinės bylos dalis dėl pareiškėjo Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymo ištirti, ar konstituciniams teisinės valstybės ir teisingumo principams, Konstitucijos 109 straipsniui neprieštaruoja Nuostatų 39 punktas bei 42 punkto nuostata „Garbės teismo sprendimas <...> pateikiamas Priežiūros įstaigai ir išsiunčiamas vertintojui ne vėliau

kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos“ nutraukiama (Administracinių bylų teisenos įstatymo 103 str. 1 p.).

IV.

Dėl konstitucinio teisinės valstybės principo

20. Pareiškėjas Vilniaus apygardos administracinis teismas prašo ištirti Nuostatų dalies atitiktį konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams bei Konstitucijos 109 straipsniui. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis teisingumo principas yra neatskiriamas konstitucinio teisinės valstybės principo turinio elementas, todėl prašymas ištirti ginčijamo teisinio reguliavimo atitiktį konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams traktuotinas kaip prašymas ištirti jo atitiktį konstituciniam teisinės valstybės principui (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2014 m. balandžio 14 d., 2015 m. gegužės 26 d. nutarimai). Atsižvelgiant į tai, sprendžiant, kad pareiškėjo Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymas ištirti Nuostatų dalies atitiktį konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams bei Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsniui traktuotinas kaip prašymas ištirti, ar Nuostatų dalis neprieštaruoja konstituciniam teisinės valstybės principui bei Konstitucijos 109 straipsniui. Pirmiausia išplėstinė teisėjų kolegija sprendžia dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties konstituciniam teisinės valstybės principui.

21. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra ne kartą pažymėjęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas – universalus principas, kuriuo yra grindžiama visa Lietuvos teisės sistema ir pati Konstitucija. Konstitucinis teisinės valstybės principas – itin talpus, jis apima daug įvairių tarpusavyje susijusių imperatyvų (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2014 m. balandžio 14 d., 2014 m. gegužės 8 d., 2014 m. gegužės 9 d., 2014 m. liepos 3 d., 2015 m. gegužės 6 d. nutarimai). Šio principo esmė – teisės viešpatavimas; juo turi būti vadovaujama ir kuriant teisę, ir ją įgyvendinant (pvz., Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2014 m. gegužės 8 d., 2014 m. gegužės 9 d. nutarimai). Visi teisės aktai, visų valstybės ir savivaldybių institucijų bei pareigūnų sprendimai turi atitikti Konstituciją, jai neprieštarauti; kiekvieno teisės instituto atitiktis Konstitucijai turi būti vertinama pagal tai, kaip tas institutas atitinka konstitucinį teisinės valstybės principą (pvz., Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. gruodžio 22 d. nutarimas).

22. Nagrinėjamos norminės administracinės bylos kontekste pažymėtinos šios konstitucinio teisinės valstybės principo turinį atskleidžiančios oficialios konstitucinės doktrinos nuostatos:

- konstitucinis teisinės valstybės principas aiškintinas neatsiejamai nuo Konstitucijos preambulėje skelbiamo atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės siekio; šis principas neatsiejamas nuo teisingumo principo ir atvirkščiai (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2014 m. liepos 3 d. nutarimas);

- teisingumas gali būti įgyvendinamas, be kita ko, išvengiant atsitiktinumų ir savivalės, socialinio gyvenimo nestabilumo (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2016 m. birželio 20 d. nutarimas);

- Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas, be kitų reikalavimų, suponuoja ir tai, kad turi būti užtikrintos žmogaus teisės ir laisvės, kad visos valstybės valdžią įgyvendinančios bei kitos valstybės institucijos turi veikti remdamosi teise ir paklusdamos teisei, kad Konstitucija turi aukščiausią juridinę galią ir kad įstatymai, Vyriausybės nutarimai bei kiti teisės aktai turi atitikti Konstituciją (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2000 m. vasario 23 d., 2000 m. spalio 18 d. nutarimai);

- vienas iš esminių teisinės valstybės požymių – asmens teisių ir laisvių apsauga. Garantuojant asmens teisių apsaugą būtina paisyti pamatinių teisinės valstybės principų, kurie reikalauja, kad juridikcinės ir kitos teisės taikymo institucijos būtų nešališkos ir nepriklausomos, siektų nustatyti objektyvią tiesą ir sprendimą priimtų tik teisės pagrindu. Tai įmanoma tik jei procesas yra viešas, šalys turi lygias teises, o teisiniai ginčai, ypač dėl asmens teisių, sprendžiami užtikrinant šiam

asmeniui teisę ir galimybę jas ginti (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2000 m. rugsėjo 19 d., 2003 m. sausio 24 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2004 m. gruodžio 29 d., 2015 m. gruodžio 30 d. nutarimai);

– konstitucinio teisinės valstybės principo turinys yra atskleistas atsižvelgiant į įvairias Konstitucijos nuostatas, įvertinant visas Konstitucijoje įtvirtintas, jos ginamas ir saugomas vertybes ir atsižvelgiant į įvairių kitų konstitucinių principų – kaip antai: <...> teisės viešumo, teisingumo (apimančio *inter alia* prigimtinį teisingumą), žmogaus teisių ir laisvių gerbimo ir apsaugos (apimančio *inter alia* žmogaus teisių ir laisvių prigimtinio pobūdžio pripažinimą) <...>. (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas);

– konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja asmens teisę į tinkamą teisinį procesą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d. nutarimas);

– neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas (*inter alia* Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas, 2015 m. lapkričio 19 d., 2015 m. gruodžio 30 d., 2016 m. sausio 25 d. nutarimai). Neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 4 d., 2008 m. gruodžio 24 d., 2013 m. liepos 1 d. nutarimai).

23. Taip pat paminėtinas iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantis teisinio aiškumo reikalavimas, kuris pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktiką taikomas ne tik teismų sprendimams, bet ir kitoms institucijoms. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. sausio 16 d. nutarime yra konstatavęs, kad per ikiteisminį tyrimą priimami sprendimai turi būti aiškūs, pagrįsti teisiniais argumentais. Šių sprendimų aiškumas, pagrindimas teisiniais argumentais yra svarbi asmens konstitucinių teisių ir laisvių, *inter alia* teisės į teisingą teisinį procesą, taip pat teisės į teisminę gynybą, garantija.

24. Vertinant nurodytas oficialios konstitucinės doktrinos nuostatas nagrinėjamos bylos kontekste, atsižvelgtina į Garbės teismo statusą, paskirtį, vykdomų procedūrų, susiklostančių teisinių santykių pobūdį ir reikšmę.

25. Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 1 straipsnyje „Įstatymo paskirtis“ nurodyta, kad šis įstatymas nustato, be kita ko, turto arba verslo vertintojų teises, pareigas ir atsakomybę. Turto arba verslo vertintojas pagal šio įstatymo 2 straipsnio 17 punktą – tai Lietuvos Respublikos ar kitos valstybės narės pilietis, kitas fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktų jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, vertinantis turtą arba verslą. Turto arba verslo vertinimas – tai turto ir (arba) verslo vertės nustatymas pagal atitinkamą turto arba verslo vertinimo metodą, kurio taikymo procedūros ir tvarka nustatytos Turto ir verslo vertinimo metodikoje (Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 2 str. 12 p.).

26. Atsižvelgiant į to paties įstatymo 7 straipsnį, turto arba verslo vertintojai klasifikuojami į: 1) nepriklausomus turto arba verslo vertintojus (išorės turto arba verslo vertintojus), t. y. turto arba verslo vertintojus, kurie pagal darbo sutartį dirba turto arba verslo vertinimo įmonėje arba kurie yra individualios įmonės – turto arba verslo vertinimo įmonės savininkai ar ūkinės bendrijos – turto arba verslo vertinimo įmonės tikrieji nariai ir šios įmonės vardu vertina turtą arba verslą pagal įmonės sutartis su užsakovais arba Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais atvejais, arba kurie, veikdami pagal individualios veiklos pažymą, pagal sutartis su užsakovais arba Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais atvejais vertina turtą arba verslą; 2) vidaus turto arba verslo vertintojus, t. y. turto arba verslo vertintojus, kurie pagal darbo sutartį dirba Lietuvoje ar kitoje valstybėje narėje įsteigtae juridiniame asmenyje ar kitoje organizacijoje arba jų filialuose arba kurie yra individualios įmonės savininkai ar ūkinės bendrijos tikrieji nariai ir vertina turtą arba verslą to Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje narėje įsteigto juridinio asmens ar kitos organizacijos arba jų filialų vidaus reikmėms.

27. Minimo įstatymo 28 straipsnio 5 straipsnyje įtvirtinta, kad Garbės teismas, be kita ko, nagrinėja turto arba verslo vertintojų drausmės bylas, priima sprendimus dėl drausminių nuobaudų turto arba verslo vertintojui skyrimo arba drausmės bylos nutraukimo. To paties įstatymo 29 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad už pažeidimus, nurodytus šio straipsnio 1 dalyje, turto arba verslo

vertintojui gali būti skiriamos drausminės nuobaudos: 1) pastaba; 2) papeikimas; 3) turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymas arba kitų valstybių narių turto arba verslo vertintojo, kuris laikinai arba vienkartinei vertina turtą arba verslą Lietuvos Respublikoje, teisės verstis turto arba verslo vertinimo veikla laikinas apribojimas ir kvalifikacijos patikrinimas; 4) turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo arba kitų valstybių narių turto arba verslo vertintojo, kuris laikinai arba vienkartinei vertina turtą arba verslą Lietuvos Respublikoje, teisės verstis turto arba verslo vertinimo veikla panaikinimas. Už vieną pažeidimą skiriama tik viena drausminė nuobauda. Po Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimo dėl drausminės nuobaudos skyrimo išgaliojimo dienos praėjus vieniems metams, turto arba verslo vertintojas laikomas nebaustu drausmine nuobauda (Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 29 str. 5 d.). Garbės teismo sprendimai privalomi turto arba verslo vertintojams, turto arba verslo vertinimo įmonėms ir Priežiūros įstaigai (Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 29 str. 8 d.). Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimai išgalioja pasibaigus jų apskundimo terminui, jeigu jie nebuvo apskūsti. Apskundus Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimą, jis išgalioja įsiteisėjus teismo sprendimui, jeigu šiuo sprendimu Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimas paliekamas galioti (Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 29 str. 13 d.).

28. Dėl drausminių nuobaudų – turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymo ir kvalifikacijos patikrinimo bei turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo panaikinimo ypač pabrėžtina, kad: pagal aptariamo įstatymo 2 straipsnio 18 punktą, turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimas – tai Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos atlikti turto arba verslo vertintojų ir turto arba verslo vertinimo įmonių valstybinę priežiūrą įstaigos fiziniam asmeniui išduotas dokumentas, kuriuo patvirtinama jo, kaip tam tikros srities turto arba verslo vertintojo, kvalifikacija; pagal 8 straipsnį, turto arba verslo vertintoju gali būti fizinis asmuo, kuris, be kita ko, yra išlaikęs turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos egzaminą finansų ministro patvirtintose Turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos egzaminų organizavimo taisyklėse nustatyta tvarka; pagal 9 straipsnio 1 dalį, fiziniam asmeniui, išlaikiusiam turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos egzaminą, suteikiama nekilnojamojo turto, kilnojamojo turto arba verslo srities vertintojo asistento (žemiausia), vertintojo (aukštesnė) arba vertintojo eksperto (aukščiausia) kvalifikacija ir jam išduodamas turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimas; pagal 10 straipsnio 1 dalį, turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimas išduodamas neterminuotam laikui; pagal 10 straipsnio 2 dalį, turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos patikrinimas atliekamas, kai Turto arba verslo vertintojų garbės teismas skiria šio įstatymo 29 straipsnio 4 dalies 3 punkte nurodytą drausminę nuobaudą; pagal 10 straipsnio 4 dalį, turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymas panaikina turto arba verslo vertintojo teisę atlikti turto arba verslo vertinimą, tačiau jam galioja visos šio įstatymo 15 straipsnyje nustatytos turto arba verslo vertintojo pareigos, išskyrus šio įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte ir 4 dalies 3 ir 4 punktuose nurodytas pareigas; pagal 10 straipsnio 5 dalį, turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymas panaikinamas, jeigu, be kita ko, turto arba verslo vertintojas išlaiko šio straipsnio 2 dalyje nustatytą turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos egzaminą ir pateikia prašymą panaikinti jo turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymą; pagal 10 straipsnio 6 dalį, turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimas panaikinamas, kai: *inter alia* turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimas sustabdomas antrą kartą per paskutinius trejus metus, išskyrus šio straipsnio 3 dalies 6 punkte nurodytas priežastis; ilgiau nei 11 mėnesių kvalifikacijos patikrinimo metu neišlaiko aukščiausios iš turto arba verslo vertintojo turėtų turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos egzamino pagal Turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos egzaminų organizavimo taisykles; pagal 10 straipsnio 11 dalį, turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimas laikomas sustabdytu arba galiojimas laikomas panaikintu išgaliojus Turto arba verslo vertintojų garbės teismo priimtiems sprendimams skirti šio įstatymo 29 straipsnio 4 dalies 3 ir 4 punktuose nurodytas drausmines nuobaudas.

29. Apibendrinus paminėtas Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nuostatas, konstatuotina, kad turto arba verslo vertintojas užsiima turto arba verslo vertinimu, t. y. tokia veikla,

kurios metu pagal atitinkamą turto arba verslo vertinimo metodą nustatoma turto ir (arba) verslo vertė. Turto arba verslo vertintojas turto arba verslo vertinimo veiklą gali vykdyti, jeigu atitinka įstatyme įtvirtintus reikalavimus ir turi Priežiūros įstaigos išduotą turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimą, kurio galiojimas yra neterminuotas. Turto arba verslo vertintojas gali veikti: kaip nepriklausomas vertintojas (išorės turto arba verslo vertintojas) darbo sutarties su turto arba verslo vertinimo įmone pagrindu arba būdamas individualios įmonės savininkas ar ūkinės bendrijos tikrasis narys, vertinantis turtą arba verslą šių įmonių vardu pagal įmonių sutartis su užsakovais arba Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais atvejais, arba individualios veiklos pažymos pagrindu vertinantis turtą arba verslą pagal sutartis su užsakovais arba Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais atvejais; kaip vidaus turto arba verslo vertintojas darbo sutarties su juridiniu asmeniu pagrindu arba būdamas individualios įmonės savininkas arba ūkinės bendrijos tikrasis narys, vertinantis turtą arba verslą to juridinio asmens vidaus reikmėms.

30. Garbės teismas, atsižvelgiant į išdėstytas Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nuostatas, yra įgaliotas nagrinėti turto vertintojų drausmės bylas, t. y. vertinti, ar turto arba verslo vertintojas padarė Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo, Tarptautinių vertinimo standartų, Europos vertinimo standartų, Turto ir verslo vertinimo metodikos ar Turto arba verslo vertintojų profesinės etikos kodekso pažeidimą (pažeidimus), ir už tai skirti vieną iš Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme įtvirtintų drausminių nuobaudų. Turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymas ir kvalifikacijos patikrinimas bei turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo panaikinimas, kaip Garbės teismo skiriamos drausminės nuobaudos, panaikina teisę (turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymo ir kvalifikacijos patikrinimo atveju laikinai) vykdyti turto arba verslo vertinimo veiklą. Pažymėtina, kad turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimas gali būti panaikintas taikant tiek drausminę nuobaudą, tiek tais atvejais, kai prieš tai per paskutinius trejus metus jo galiojimas buvo sustabdytas du kartus, arba sustabdžius jo galiojimą, turto arba verslo vertintojas ilgiau nei 11 mėnesių kvalifikacijos patikrinimo metu neišlaiko turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos egzamino.

31. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas drausminių nuobaudų turto arba verslo vertintojams bylose ne kartą yra pažymėjęs, kad drausminės atsakomybės, kaip ir bet kurios kitos teisinės atsakomybės, atsižvelgiant į šios teisinės kategorijos prigimtį ir pobūdį, taikymas lemia asmens teisinio statuso (teisių ir pareigų turinio bei apimties) pasikeitimą. Taikant teisinę atsakomybę ir teisinio poveikio priemones, gali būti suvaržoma arba prarandama galimybė įgyvendinti tam tikras subjektines asmens teises (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2016 m. balandžio 5 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-2479-261/2016, Administracinė jurisprudencija Nr. 31, 2017 m., 2018 m. kovo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-335-602/2018).

32. Pasak Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo, asmuo, besiverčiantis turto vertinimo veikla, realizuoja oriam asmens gyvenimui svarbią sąlygą – užsiima savo laisva valia pasirinkta ir jam priimtinausia darbine veikla, užtikrinančia materialinę gerovę, dvasinį, socialinį komfortą – taigi, be kita ko, įgyvendina konstitucinę ūkinės veiklos laisvę ir iniciatyvą, įtvirtintą Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalyje. Todėl neabejotina, kad drausminės atsakomybės taikymas už turto vertinimo veiklos pažeidimus daro didelę įtaką turto vertintojo teisiniam statusui ir gali iš esmės riboti jo teisę verstis šia veikla (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2016 m. balandžio 5 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-2479-261/2016, Administracinė jurisprudencija Nr. 31, 2017 m.).

33. Administracinės jurisprudencijos nuostatose taip pat nurodyta, jog Garbės teismas veikia kaip kvaziteisminė institucija, kurios procesinei veiklai taikomi teismo nešališkumo, objektyvumo ir viešumo reikalavimai (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. lapkričio 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1039-552/2015, 2016 m. sausio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2482-520/2015). Nagrinėjant asmens bylą dėl drausminės atsakomybės taikymo turi būti laikomasi esminių garantijų: nagrinėjant klausimą dėl drausminės atsakomybės taikymo, bylą turi nagrinėti nepriklausoma ir nešališka institucija, nuobauda turi būti skiriama remiantis įstatymu,

negalima bausti du kartus už tą patį pažeidimą, asmeniui turi būti garantuojama teisė į gynybą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. gegužės 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-3271-602/2016).

34. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika patvirtina, kad sprendžiant turto arba verslo vertintojų drausminės atsakomybės klausimus Garbės teisme, taikomi Konvencijoje įtvirtinti ir EŽTT praktikoje aiškinami teisingo bylos nagrinėjimo standartai (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. sausio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2482-520/2015, 2016 m. gegužės 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-3271-602/2016). Nagrinėjamos bylos atveju vertinant norminio administracinio akto teisėtumą, į Konvencijos bei EŽTT jurisprudencijos nuostatas taip pat atsižvelgtina.

35. Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta: „Kai yra sprendžiamas tam tikro asmens civilinio pobūdžio teisių ir pareigų ar jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad bylą per kuo trumpiausią laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. <..>“. EŽTT ne kartą yra konstatavęs, kad teisės užsiimti profesine veikla sustabdymas arba šios teisės panaikinimas patenka į Konvencijos 6 straipsnio taikymo sritį. Teisė užsiimti tam tikra profesine veikla laikoma civilinio pobūdžio teise, todėl jeigu drausminių institucijų priimtas sprendimas, pavyzdžiui, laikinai dėl padarytų profesinių pažeidimų sustabdyti asmenų, besiverčiančių medicinine praktika, veiklą turi tiesioginį poveikį ir yra sprendžiamojo pobūdžio, tokiai drausminių nuobaudų skyrimo procedūrai taikytinos teisės į teisingą teismą garantijos (EŽTT 1982 m. spalio 18 d. sprendimas byloje *Le Compte, Van Leuven ir De Meyere prieš Belgiją* (pareiškimo Nr. 6878/75), 1983 m. vasario 10 d. sprendimas byloje *Albert ir Le Compte prieš Belgiją* (pareiškimo Nr. 7299/75).

36. Kalbant apie konkrečius teisės į teisingą teismą turinio elementus, nagrinėjamai bylai aktuali Konvencijos garantija, susijusi su pagrįsto teismo sprendimo priėmimu. Teisė į pagrįstą teismo sprendimą, atsižvelgiant į EŽTT praktiką, išreiškia bendresnio pobūdžio garantiją – tinkamą teisingumo įgyvendinimą (EŽTT 2007 m. liepos 9 d. sprendimas byloje *Tatishvili prieš Rusiją* (pareiškimo Nr. 1509/02). Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis, pasak EŽTT, įpareigoja teismus pagrįsti savo sprendimus, tačiau priklausomai nuo bylos esmės leidžia nuspręsti dėl motyvų apimties ir detalizavimo (1994 m. gruodžio 9 d. sprendimas byloje *Ruiz Torija prieš Ispaniją* (pareiškimo Nr. 18390/91). Teisė į pagrįstą sprendimą užtikrina ir tai, kad bylos šalis būtų tinkamai išklaudyta ir galėtų veiksmingai pasinaudoti teise kreiptis į aukštesnės instancijos teismą (EŽTT 2001 m. gruodžio 25 d. sprendimas byloje *Hirvisaari prieš Suomiją* (pareiškimo Nr. 49684/99). Taip pat motyvuotas teismo sprendimas užtikrina visuomenės teisę žinoti, kaip buvo įvykdytas teisingumas (EŽTT 2007 m. liepos 9 d. sprendimas byloje *Tatishvili prieš Rusiją* (pareiškimo Nr. 1509/02).

37. Teisė į teisingą teismą garantuojama ir Europos Sąjungos teisėje, kuri šioje byloje yra svarbi, kaip papildomas teisės aiškinimo šaltinis. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio 2 dalyje, be kita ko, įtvirtinta, kad kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Pažymėtina, kad pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį, šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių Konvencijos garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata nekliudo Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą. Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad pagrindinės teisės, kurias garantuoja Konvencija ir kurios kyla iš valstybės narėms bendrų konstitucinių tradicijų, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus. Doktrinoje teigiama, kad būtent dėl šių nuostatų teisės į teisingą teismą pagal Chartijos 47 straipsnio 2 dalį turinys turėtų bent apimti tas garantijas, kurios numatytos Konvencijoje ir ją aiškinančioje EŽTT jurisprudencijoje (Steve Peers, *ir kiti. The EU Charter of Fundamental Rights. A Commentary*. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing, 2014). Kaip ir EŽTT praktikoje, ESTT savo praktikoje taip pat laikosi pozicijos, kad visi teismo sprendimai turi būti argumentuoti tam, jog asmuo žinotų, kodėl jis buvo pripažintas kaltu ir galėtų tinkamai bei efektyviai pateikti apeliaciją dėl priimto sprendimo (pvz., ESTT 2006 m. gruodžio 14 d. sprendimas *ASML Netherlands BV prieš Semiconductor Industry Services GmbH (SEMIS)*, C-283/05, EU:C:2006:787).

38. Aptartas nacionalinis teisinis reguliavimas ir administracinės jurisprudencijos nuostatos suponuoja išvadą, kad Garbės teismas, sprenddamas turto arba verslo vertintojų drausminės atsakomybės klausimus, veikia kaip teisės taikymo (jurisdikcinė) institucija: nustato konkrečiai turto arba verslo vertintojo drausmės bylai reikšmingas aplinkybes, tiria ir vertina įrodymus, konstatuoja padarytą profesinės veiklos (šiuo atveju turto arba verslo vertinimo veiklos) pažeidimą, remdamasis teise jį kvalifikuoja, skiria įstatyme numatytą drausminę nuobaudą. Garbės teismo sprendimai yra privalomi ir sukelia konkrečias teisines pasekmes turto arba verslo vertintojui, todėl gali iš esmės paveikti turto arba verslo vertintojo statusą (teisių bei pareigų turinį) ir taip sąlygoti teisę užsiimti turto arba verslo vertinimo veikla (tiek dirbti pagal darbo sutartį, tiek veikti savarankiškais pagrindais). Atsižvelgiant į paminėtų tarptautinių teisės aktų nuostatas bei jas aiškinančių teismų (EZTT ir ESTT) praktiką, tokiai Garbės teismo jurisdikcinei veiklai – drausminių nuobaudų skyrimo turto arba verslo vertintojams procedūrai taikomi teisingo bylos nagrinėjimo reikalavimai.

39. Nagrinėjamos bylos kontekste tai reiškia, kad teisės aktais reguliuojant turto arba verslo vertintojo drausmės bylos nagrinėjimo Garbės teisme procesą *inter alia* Garbės teismo sprendimo turto arba verslo vertintojo drausmės byloje priėmimą, turi būti užtikrinamas tinkamas ir teisingas teisinis procesas Garbės teisme, kuris yra būtina sąlyga drausmės bylai teisingai išnagrinėti ir taip garantuoti asmens teisių bei laisvių apsaugą. Atsižvelgiant į konstitucinį teisinės valstybės principą, *inter alia* į šiame baigiamajame teismo akte paminėtus šio principo apimamus teisės viešumo, teisingumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo ir apsaugos, teisinio tikrumo bei teisinio aiškumo reikalavimus, taip pat į Konvencijoje ir Europos Sąjungos teisėje nustatytas teisės į teisingą teismą (teisingą bylos nagrinėjimą) garantijas, teisė į tinkamą ir teisingą procesą Garbės teisme reiškia, kad turi būti užtikrinama, jog, be kita ko:

- Garbės teismo sprendimas būtų priimtas ir paskelbtas, prieš tai visiems Garbės teismo posėdyje dalyvavusiems Garbės teismo nariams, objektyviai nustatčius visas drausmės bylai reikšmės turinčias faktines aplinkybes, į jas deramai ir visapusiškai įsigilinus, įvertinus visus įrodymus bei proceso Garbės teisme dalyvių argumentus, nurodžius visus įstatymus ir / arba kitus teisės aktus, kuriais Garbės teismas vadovavosi ir kuriuos taikė sprenddamas atitinkamą drausmės bylą; taip pat visiems turto arba verslo vertintojo drausmės bylą nagrinėjusiems Garbės teismo nariams vienodai supratus sprendimo motyvus ir patvirtinus, jog jie sutinka su priimtu sprendimu;

- Garbės teismo sprendimas būtų teisiškai argumentuotas (motyvuotas). Argumentavimas turi būti racionalus – Garbės teismo sprendime turi būti tiek argumentų, kad jų pakaktų šiam sprendimui pagrįsti; Garbės teismo sprendime negali būti nutylėtų argumentų, nenurodytų aplinkybių, turinčių reikšmės teisingo sprendimo priėmimui;

- Garbės teismo sprendimas būtų nedviprasmiškas ir aiškus byloje dalyvaujantiems ir kitiems asmenims; kad jis būtų aiškus ir suprantamas jau tada, kai yra priimamas ir paskelbiamas, ir nebūtų toks, kuris verstų šalis, kitus proceso Garbės teisme dalyvius, taip pat kitus asmenis spėlioti, kodėl, dėl kokių tikrųjų motyvų buvo priimtas būtent toks, o ne kitoks Garbės teismo sprendimas;

- priimant Garbės teismo sprendimą, būtų išvengta atsitiktinumų ir savivalės;

- turto arba verslo vertintojo drausmės bylos nagrinėjimas Garbės teisme nebūtų formalus, o Garbės teismo sprendimas nebūtų vien formalus aktas.

40. Teisinio aiškumo, tikrumo, teisės viešumo reikalavimų, taip pat reikalavimo užtikrinti žmogaus teises ir laisves kontekste tinkamas ir teisingas teisinis procesas Garbės teisme suponuoja ir reikalavimą, kad Garbės teismo sprendimas būtų vienas teisės taikymo aktas ir vienas dokumentas, o ne keletas teisės taikymo aktų ir keletas dokumentų, juo labiau ne keletas skirtingu laiku surašytų ir priimtų teisės taikymo aktų ir dokumentų. Garbės teismo sprendimas taip pat turi būti vientisas ir integralus teisės aktas, kuriame rezoliucinė dalis būtų grindžiama aprašomojoje ir motyvuojamojoje dalyje išdėstytomis aplinkybėmis, kurias atsižvelgęs į ištirtus ir įvertintus įrodymus nustatė Garbės teismas, bei teisiniais argumentais. Taigi priimant ir skelbiant Garbės teismo sprendimą, jame turi būti išdėstytos visos aplinkybės ir visi argumentai, kuriais jis grindžiamas. Garbės teismo nustatytos aplinkybės bei sprendimo motyvai (ar jų dalis) negali būti išdėstomi po Garbės teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo. Priėmęs ir paskelbęs sprendimą, Garbės teismas negali keisti ar kitaip koreguoti išdėstytų aplinkybių ir sprendimo teisinių argumentų. Priimant ir skelbiant Garbės teismo

sprendimą, jis visuomet privalo būti pasirašytas visų turto arba verslo vertintojo drausmės bylą nagrinėjusių Garbės teismo narių.

41. Pažymėtina, kad viso Garbės teismo sprendimo *inter alia* jo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių surašymas dar prieš jį priimant ir paskelbiant yra viena iš priemonių, užtikrinančių, kad visi Garbės teismo nariai, dalyvaujantys sprendžiant konkrečią turto arba verslo vertintojo drausmės bylą, vienodai supras visus teisinius argumentus, pagrindžiančius tą sprendimą. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, tik surašius Garbės teismo sprendimą pagrindžiančius argumentus – jo priėmimo motyvus galima patikrinti ir įsitikinti, kad jie nėra nenuoseklūs, neprieštarauja vieni kitiems, neturi kitų trūkumų, o jeigu taip yra – tuos argumentus pakoreguoti. Taip pat pabrėžtina, kad Garbės teismo sprendimo pasirašymas tuo metu, kai jis yra priimamas ir paskelbiamas, o ne po kurio laiko surašius sprendimo aprašomąją ir motyvuojamąją dalis, garantuoja, jog visi Garbės teismo nariai, nagrinėję turto arba verslo vertintojo garbės bylą, yra patvirtinę ir sutinka su priimamu Garbės teismo sprendimu ir jo rezoliucine dalimi, taigi užtikrina, kad turto arba verslo vertintojo drausmės byla nebūtų išnagrinėta formaliai.

V.

Dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties konstituciniam teisinės valstybės principui

42. Šioje byloje nustatyta, kad pagal ginčijamą teisinį reguliavimą, Garbės teismo sprendimas yra priimamas ir paskelbiamas Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims nesurašius jo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių, taip pat Garbės teismo nariams, dalyvavusiems priimant sprendimą, nepasirašius viso sprendimo, o aprašomoji ir motyvuojamoji Garbės teismo sprendimo dalys surašomos ir visas sprendimas pasirašomas vėliau – ne vėliau kaip per 10 darbo dienų po Garbės teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims.

43. Toks teisinis reguliavimas reiškia, kad priimtas ir paskelbtas Garbės teismo sprendimas nėra grindžiamas tame Garbės teismo sprendime surašytais, t. y. *expressis verbis* išdėstytais, teisiniais argumentais ir nustatytomis aplinkybėmis. Ginčijamas teisinis reguliavimas taip pat reiškia, jog Garbės teismo sprendimas yra priimamas ir paskelbiamas (priimama ir paskelbiama jo aprašomoji ir rezoliucinė dalys) be turto arba verslo vertintojo drausmės bylą Garbės teismo posėdyje nagrinėjusių Garbės teismo narių patvirtinimo, t. y. jų parašo. Šitoks aprašomosios ir motyvuojamosios dalių neturintis Garbės teismo sprendimas, ypač atsižvelgiant į tai, kas pagal Nuostatų 4 priedą turi būti nurodyta Garbės teismo sprendimo aprašomojoje ir motyvuojamojoje dalyse, laikytinas Garbės teismo sprendimu be jį pagrindžiančių argumentų – jo priėmimo motyvų, kadangi tol, kol tą Garbės teismo sprendimą pagrindžiantys argumentai – jo priėmimo motyvai nėra surašyti, jie nėra ir negali būti laikomi išdėstytais kokia nors objektyvuota forma, jie nėra ir negali būti prieinami kitiems asmenims ar jų adekvačiai suvokiami ir (geriausiu atveju) egzistuoja tik tą sprendimą priėmusių Garbės teismo narių sąmonėje, taigi jie yra nevieši.

44. Ginčijamu teisiniu reguliavimu nustatius, kad Garbės teismo sprendimas yra priimamas ir ypač jo rezoliucinė dalis yra paskelbiama dar nesurašius tą sprendimą (jo rezoliucinės dalies) pagrindžiančių argumentų ir nustatytų aplinkybių, o to sprendimo motyvai ir nustatytos aplinkybės yra išdėstomos ir visas sprendimas pasirašomas vėliau, jau po sprendimo priėmimo ir paskelbimo, Garbės teismo sprendimo priėmimas ir pats sprendimas, kaip teisės taikymo aktas, yra išskaidomas į keletą dalių: pirma, tą pačią dieną išnagrinėjus turto arba verslo vertintojo drausmės bylą Garbės teismo posėdyje priimamas ir paskelbiamas Garbės teismo sprendimas (jo aprašomoji ir rezoliucinė dalys), kuris nėra argumentuojamas; ir antra, tik po to, praėjus kuriam laikui, surašomas ir drausmės bylą nagrinėjusių Garbės teismo narių parašais patvirtinamas jau Garbės teismo priimtas ir paskelbtas sprendimas. Toks Garbės teismo sprendimas nelaikytinas vienu ir vientisu teisės taikymo aktu (dokumentu), kadangi priimant bei paskelbiant sprendimą (jo rezoliucinę dalį), jokia objektyvuota forma nėra išdėstomi šį Garbės teismo sprendimą (jo rezoliucinę dalį) pagrindžiantys, aprašomojoje ir

motyvuojamojoje jo dalyse išdėstyti motyvai ir nustatytos aplinkybės, ir jis nėra pasirašytas turto arba verslo vertintojo drausmės byla nagrinėjusių Garbės teismo narių.

45. Ginčijamas teisinis reguliavimas, be kita ko, sudaro prielaidas priimti ir paskelbti Garbės teismo sprendimą, prieš tai visiems Garbės teismo posėdyje dalyvavusiems Garbės teismo nariams objektyviai nenustačius visų turto arba verslo vertintojo drausmės bylai turinčių reikšmės aplinkybių ir (arba) į jas deramai neįsigilinus, neįvertinus visų įrodymų bei proceso dalyvių argumentų, nenurodžius visų įstatymų ir (arba) kitų teisės aktų, kuriais Garbės teismas vadovavosi ir kuriuos taikė sprenddamas atitinkamą turto arba verslo vertintojo drausmės bylą, taip pat visiems turto arba verslo vertintojo drausmės bylą nagrinėjusiems Garbės teismo nariams galbūt vienodai nesupratus sprendimo motyvų ir nepatvirtinus, jog jie sutinka su priimtu sprendimu (jo rezoliucine dalimi). Todėl jeigu paaiškėtų, kad argumentai, kuriais buvo grindžiamas Garbės teismo jau priimtas ir paskelbtas sprendimas, buvo deramai neįvertinti, į juos buvo deramai neįsigilinta, kad argumentai nebuvo vienodai suvokti ir dėl to tas *a priori* priimtas ir paskelbtas Garbės teismo sprendimas yra neteisingas (taigi ir neteisėtas), tą sprendimą priėmęs Garbės teismas pagal ginčijamą teisinį reguliavimą nebegalėtų tų argumentų vėliau, jau po atitinkamo sprendimo priėmimo ir paskelbimo, peržiūrėti ir, surašęs bent kiek kitokius argumentus, atitinkamą bylą išspręsti kitaip, negu tame jau priimtame ir paskelbtame Garbės teismo sprendime. Tai reiškia, kad tokiu teisiniu reguliavimu yra sudaromos ir prielaidos atitinkamą drausmės bylą jau išsprendusiam ir joje sprendimą (jo rezoliucinę dalį) paskelbusiam Garbės teismui vėliau, jau po to sprendimo priėmimo ir paskelbimo, surašant jį pagrindžiančius argumentus – jo priėmimo motyvus, tuos argumentus formuluoti taip, kad būtų pateisintas jau priimtas ir paskelbtas Garbės teismo sprendimas (jo rezoliucinė dalis), taigi ne priimamą Garbės teismo sprendimą logiškai, nuosekliai išvesti iš drausmės bylos aplinkybių ir kitų argumentų, bet atvirkščiai – surašomus argumentus parinkti bei formuluoti ir argumentavimo seką nustatyti pagal tai, koks yra jau priimtas ir paskelbtas Garbės teismo sprendimas (jo rezoliucinė dalis), kurio Garbės teismas nebegali pakeisti. Taigi, atsižvelgiant į tokį teisinį reguliavimą, visada išlieka pagrįsta abejonė, kad vėliau po Garbės teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo surašytais argumentais tik siekiama pateisinti Garbės teismo *a priori* priimtą sprendimą.

46. Nagrinėjamu atveju svarbu ir tai, kad jeigu Garbės teismo sprendimas prieš jį priimant ir paskelbiant yra surašomas ne visas, ypač jeigu jo rezoliucinė dalis yra paskelbiama dar nesurašius tą sprendimą pagrindžiančių argumentų – jo priėmimo motyvų, taip pat jeigu Garbės teismo sprendimas jį priimant ir paskelbiant nėra pasirašomas Garbės teismo narių, dalyvavusių nagrinėjant drausmės bylą, tol, kol tie argumentai (motyvai) bus vėliau surašyti ir kol visas Garbės teismo sprendimas bus pasirašytas, visuomet išlieka tikimybė, kad kuris nors drausmės bylą nagrinėjęs ir sprendimą iš esmės priėmęs Garbės teismo narys dėl tam tikrų gyvenimiškų aplinkybių, kurios visada yra įmanomos ir gali pasitaikyti kiekvienam žmogui (pavyzdžiui, liga, nelaimingas atsitikimas), negalės toliau dalyvauti surašant argumentus, pagrindžiančius jau priimtą ir paskelbtą Garbės teismo sprendimą ir negalės pasirašyti jau priimto ir paskelbto Garbės teismo sprendimo. Vadinasi, tokiais atvejais Garbės teismo sprendimas apskritai negalės būti surašytas, jis, nors ir paskelbtas, liks nebaigtas, nevisavertis arba minėtus argumentus surašys (ir pasirašys) ne visi, o tik kai kurie Garbės teismo nariai, dalyvavę nagrinėjant turto arba verslo vertintojo drausmės bylą. Tai reiškia, kad tokiais atvejais turto arba verslo vertintojo drausmės byla Garbės teisme bus išnagrinėta tik formaliai.

47. Ginčijamas teisinis reguliavimas, pagal kurį aprašomoji ir motyvuojamoji Garbės teismo sprendimo dalys surašomos ir visas sprendimas pasirašomas vėliau – ne vėliau kaip per 10 darbo dienų po Garbės teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims, reiškia ir tai, kad Garbės teismo sprendimas (jo aprašomoji ir rezoliucinė dalys) tampa žinomas Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims, jokia objektyvuota forma neišdėsčius priimto ir paskelbto Garbės teismo sprendimo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių, kurias leidžiama surašyti vėliau. Vadinasi, priėmus ir paskelbus Garbės teismo sprendimą (jo aprašomąją ir rezoliucinę dalis), to Garbės teismo nustatytos aplinkybės ir sprendimo motyvai tampa žinomi Garbės teismo posėdyje dalyvavusiems ir kitiems asmenims vėliausiai po 10 darbo dienų ar net vėliau, vertinant tai, kad pagal Nuostatų 42 punktą, per tokį patį laikotarpį Garbės teismo sprendimas yra pateikiamas Priežiūros įstaigai ir išsiunčiamas turto arba verslo vertintojui. Šiame kontekste

atsižvelgtina į Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 10 straipsnio 10 dalį, pagal kurią šio straipsnio *inter alia* 8 dalyje nustatytus sprendimus, t. y. sprendimą dėl turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymo ir kvalifikacijos patikrinimo bei turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo panaikinimo, kuriuos priima Garbės teismas, ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo jų priėmimo Priežiūros įstaiga paskelbia savo interneto tinklalapyje. Taigi Garbės teismo sprendimas skirti drausminę nuobaudą (turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymą arba turto arba verslo vertintojo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo panaikinimą) gali būti paskelbiamas Priežiūros įstaigos interneto tinklalapyje, t. y. paviešintas kitiems asmenims dar nesurašius šio sprendimo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių ir Garbės teismo nariams, dalyvavusiems priimant sprendimą, jo nepasirašius. Tokio Garbės teismo sprendimo priėmimas ir paskelbimas posėdyje dalyvaujantiems asmenims bei paviešinimas kitiems asmenims sudaro prielaidas laikyti jį dviprasmišku ir neaiškiu, verčiantis proceso Garbės teisme dalyvius bei kitus asmenis kurį laiką spėlioti, kodėl, dėl kokių tikrųjų motyvų buvo priimtas būtent toks, o ne kitoks Garbės teismo sprendimas, taip pat abejoti, ar jau priimtas ir paskelbtas Garbės teismo sprendimas iš tiesų pagrįstas tais motyvais, kurie surašyti vėliau po Garbės teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo, ar Garbės teismo nariai, pasirašydami visą sprendimą, tikrai turėjo galvoje tuos motyvus, dėl kurių priėmė (balsavo dėl rezoliucinės dalies) jau paskelbtą Garbės teismo sprendimą.

48. Apibendrinus konstatuotina, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu nėra užtikrinamas tinkamas ir teisingas procesas Garbės teisme nagrinėjant turto arba verslo vertintojo drausmės bylą, t. y. nėra užtikrinama, jog teisinis procesas Garbės teisme *inter alia* Garbės teismo sprendimo priėmimas atitiktų šio baigiamojo teismo akto 39 ir 40 punktuose išvardytus reikalavimus.

49. Šiame kontekste pabrėžtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarime yra pasisakęs dėl itin panašių teisės normų, kurios buvo įtvirtintos Administracinių bylų teisenos įstatyme, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse bei Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse, konstitucingumo. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas šiame nutarime pripažino, kad Administracinių bylų teisenos įstatymo 85 straipsnio 3 dalis (2000 m. rugsėjo 19 d. redakcija) ta apimtimi, kuria nustatyta, kad prieš priimant ir viešai paskelbiant pirmosios instancijos administracinio teismo sprendimą gali būti surašomos tik šio sprendimo įžanginė ir rezoliucinė dalys, o aprašomoji ir motyvuojamoji dalys gali būti surašomos vėliau – ne vėliau kaip per septynias darbo dienas nuo sprendimo paskelbimo, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės ir teisingumo principams.

50. Tame pačiame nutarime Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, spręsdamas, ar Administracinių bylų teisenos įstatymo 139 straipsnio 2 dalis (2000 m. rugsėjo 19 d. redakcija), kurioje įtvirtinta, kad priėmęs sprendimą ar nutartį, teismas grįžta į teismo posėdžių salę ir kolegijos pirmininkas arba teisėjas pranešėjas paskelbia sprendimo ar nutarties įžanginę bei rezoliucinę dalis, trumpai išdėsto sprendimo ar nutarties motyvus ir praneša, kada bus surašytas visas sprendimas ar nutartis, taip pat šio įstatymo 139 straipsnio 3 dalis (2000 m. rugsėjo 19 d. redakcija), kurioje įtvirtinta, kad visas teismo sprendimas ar nutartis išdėstoma raštu ir visų teisėjų pasirašoma ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jų priėmimo, taip pat pripažino, kad minėta Administracinių bylų teisenos įstatymo 139 straipsnio 2 dalies (2000 m. rugsėjo 19 d. redakcija) nuostata „kolegijos pirmininkas arba teisėjas pranešėjas <...> praneša, kada bus surašytas visas sprendimas ar nutartis“, taip pat 139 straipsnio 3 dalis (2000 m. rugsėjo 19 d. redakcija) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės ir teisingumo principams. Tokios pat pozicijos Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas laikėsi ir dėl iš esmės identiškų Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nuostatų konstitucingumo.

51. Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytų argumentų visumą, konstatuotina, kad Nuostatų 40, 41 punktai bei 42 punkto nuostata „Garbės teismo sprendimas surašomas <...> ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos“ ta apimtimi, kuria nustatyta, kad Garbės teismo sprendimas yra priimamas ir paskelbiamas Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims nesurašius jo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių, taip pat Garbės teismo nariams,

dalyvavusiems priimant sprendimą, nepasirašius viso sprendimo, o aprašomoji ir motyvuojamoji Garbės teismo sprendimo dalys surašomos ir visas sprendimas pasirašomas vėliau – ne vėliau kaip per 10 darbo dienų po Garbės teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims, prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui.

52. Pareiškėjas Vilniaus apygardos administracinis teismas šioje norminėje administracinėje byloje kelia klausimą dėl Nuostatų dalies atitikties ir Konstitucijos 109 straipsniui. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, kad kai keliamas klausimas dėl norminio administracinio akto (ar jo dalies) atitikties keliems aukštesnės galios teisės aktams (jų dalims), norminio administracinio akto teisėtumo bylą nagrinėjantis administracinis teismas, konstatavęs norminio administracinio akto prieštaravimą vienai aukštesnės galios teisės akto nuostatai, nebeprivalo tirti norminio administracinio akto teisėtumo kitų aukštesnės galios teisės aktų nuostatų atžvilgiu (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. liepos 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I¹-2/2006, 2009 m. vasario 26 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-6/2009, 2011 m. kovo 21 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁵⁷⁵-3/2011). Šiame baigiamajame teismo akte jau konstatuotas Nuostatuose įtvirtinto ginčijamo teisinio reguliavimo prieštaravimas konstituciniam teisinės valstybės principui, todėl neteisėtu pripažinto teisinio reguliavimo tyrimas dėl atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsniui, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, šiuo atveju nebėra reikšmingas. Atsižvelgdama į tai, išplėstinė teisėjų kolegija šioje norminėje administracinėje byloje netirs kvestionuojamų Nuostatų punktų atitikties Konstitucijos 109 straipsniui.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 103 straipsnio 1 punktu, 116 straipsnio 1 dalimi, 117 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 119 straipsnio 1 dalimi, išplėstinė teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a:

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192 patvirtintų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 40, 41 punktai bei 42 punkto nuostata „Garbės teismo sprendimas surašomas <...> ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos“ ta apimtimi, kuria nustatyta, kad Garbės teismo sprendimas yra priimamas ir paskelbiamas Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims nesurašius jo aprašomosios ir motyvuojamosios dalių, taip pat Garbės teismo nariams, dalyvavusiems priimant sprendimą, nepasirašius viso sprendimo, o aprašomoji ir motyvuojamoji Garbės teismo sprendimo dalys surašomos ir visas sprendimas pasirašomas vėliau – ne vėliau kaip per 10 darbo dienų po Garbės teismo sprendimo priėmimo ir paskelbimo Garbės teismo posėdyje dalyvaujantiems asmenims, prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui.

Norminės administracinės bylos dalį dėl Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 1K-192 patvirtintų Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatų 39 punkto bei 42 punkto nuostatos „Garbės teismo sprendimas <...> pateikiamas Priežiūros įstaigai ir išsiunčiamas vertintojui ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Garbės teismo sprendimo priėmimo dienos“ atitikties konstituciniam teisinės valstybės principui ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsniui nutraukti.

Sprendimą skelbti Teisės aktų registre.

Sprendimas neskundžiamas.

Teisėjai

Audrius Bakaveckas

Artūras Drigotas

Vaida Urmonaitė–Maculevičienė

Dalia Višinskienė

Skirgailė Žalimienė